

59 הנפלט מהטמא, לכן **הַנָּא סִיפָא** – שנה התנא בסיפא את דין 'מְהוּר'
60 מְלִיחַ וְטָמְא תַּפְל', מְכַלְל – שיהיה משמע מכך דְרִישָׁא – שהרישא
61 מדברת כשהיו שְׁנֵיהֶן מְלוּחִין, וְאִפְלוּ חֲבִי שְׂרִי – ואף על פי כן
62 הטהור מותר, מפני שכשהוא טרוד לפלוט אינו בולע אפילו ציר,
63 ושלא כדברי רבא.

64 הגמרא מקשה על רבא מהמשך הברייתא: **תָּא שְׁמַע** – בא ושמע
65 ראייה שלא כדברי רבא מְסִיפָא דְסִיפָא – מסופה של הסיפא באותה
66 ברייתא, ששינוי בה שרק כאשר הטהור מליח והטמא תפל, אז מותר,
67 אֲבָל אִם הָיָה הַטָּמֵא מְלִיחַ וְהַטָּהוֹר תַּפֵּל, שהטמא פולט ציר על ידי
68 המליחה, הטהור אֲסוּר, מפני שבלע את צירו של טמא. מדייקת
69 הגמרא: דווקא בְּטָמֵא מְלִיחַ וְהַטָּהוֹר תַּפֵּל הוּא דְאֲסוּר הַטָּהוֹר, מפני
70 שלא היה טרוד בפליטה כשבלע את צירו הטמא. שהרי הטהור לא
71 היה מלוח ולא פלט, הָא אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן מְלוּחִין, שהטהור טרוד
72 בפליטה כשהטמא פולט את צירו, משמע שהטהור שְׂרִי, ושלא
73 כדברי רבא הסובר שגם חתיכה שעסקה בפליטה בולעת ציר.

74 דוחה הגמרא: לעולם גם כששניהם מלוחים סובר התנא שנאסר
75 הטהור, וכדברי רבא, ומדוע לא השמיע התנא בסיפא דסיפא איסור
76 כששניהם מלוחים, אִיִּדִי דְהַנָּא רִישָׁא – מתוך ששנה בתחילת דבריו
77 'מְהוּר מְלִיחַ וְטָמְא תַּפֵּל' כדי להשמיע שהטהור מותר, תָּנָא נְמִי
78 סִיפָא – שנה גם את סוף דבריו באופן דומה, שהיה האחד מליח
79 וחבירו תפל, ולכן נקט 'מְטָמֵא מְלִיחַ וְהַטָּהוֹר תַּפֵּל', ואין לדייק מכך
80 היתר בשניהם מלוחים.

(סִימָן, בִּישְׁרָא דְמִנְחָה נִפְקוּתָא)

82 הגמרא מפרשת את דיני מליחת הבשר והדחתו: **אָמַר שְׁמוּאֵל, אֵין**
83 **הַבְּשָׂר יוֹצֵא מִיָּד דְּמִו –** מידי איסור דם, אֲלָא אִם בֵּן מוֹלְחוֹ יָפָה
84 יָפָה, וגם מְדִיחוֹ בְּמִים יָפָה יָפָה.

85 מוסיפה הגמרא לפרש: **אֲתַמְר, רַב הוּנָא אָמַר,** סדר מליחת בשר
86 הוא שתחילה הוא מוֹלֵחַ, וְאַחַר כֵּךְ מְדִיחַ. בְּמַתְנִיתָא תָּנָא –
87 בברייתא שינוי שסדר מליחת הבשר הוא שתחילה מְדִיחַ את הבשר
88 כדי לרככו, וְאַחַר כֵּךְ מוֹלֵחַ, וחזור ומְדִיחַ כדי להעביר ממנו את
89 לחלוותי הדם שיצא על ידי המליחה. מבארת הגמרא: **וְלֹא פְּלִיגִי –**
90 דברי רב הונא אינם חולקים על דברי הברייתא, אלא הָא – דברי רב
91 הונא נאמרו באופן דְחֻלְלִיחָא בִּי טַבְּחָא – שכבר רחצו את הבשר בבית
92 השוחט, ולכן אינו טעון הדחה ראשונה, וְהָא – דברי הברייתא נאמרו
93 באופן דְלֹא חֻלְלִיחָא בִּי טַבְּחָא – שלא רחצו את הבשר בבית השוחט,
94 ועל כן חובה להדיחו תחילה.

95 הגמרא מבארת איזה מלח כשר למליחה: **רַב דִּימִי מְנַהֲרֵדְעָא מְלַח**
96 **לִיָּה –** מלח את הבשר בְּמִיחָא גְלַגְלִיתָא – במלח גס, ומתוך שהמלח
97 בלוע בדם, ומלח גס אינו נמש מאליו, היה מְנַפֵּיץ לִיָּה – מנער את
98 המלח מעל הבשר, אבל מלח דק שנמש מאליו, אין צורך לנפצו.

99 הגמרא מפרשת באלו אברים אין חוששים לדם אף אם לא נמלחו:
100 **אָמַר רַב מִשְׁרֵשֵׁיא, אֵין מְחֻזְקִין דָּם בְּכַנֵּי מַעֲיִים –** בני המעיים של
101 בהמה אינם בחזקת שיש בהם דם, ולכן אף אם לא נמלחו אינם
102 אסורים. מפרשת הגמרא: **תְּרַנְמָא –** תעמיד ותבאר את דברי רב
103 משרשיא, אֲבָרְכָשָׂא – לענין החלחולת, וְמַעֲיִיא – ולענין המעיים,
104 וְהִדְרָא דְכִנְתָּא – ולענין הדקין הסובבים את הכנתא, שכל אלו אינם
105 בחזקת שיש בהם דם. אבל 'כנתא' עצמה אינה בכלל, והיא מוחזקת
106 בדם.

107 הגמרא מבארת שיש להזהר במליחה שלא יחזור הדם ויבלע בבשר:
108 **אָמַר שְׁמוּאֵל, אֵין מְנִיחִין בְּשָׂר מְלִיחַ –** בשעה שהוא נתון במלח
109 אֲלָא עַל גַּבֵּי כְּלֵי מְנוּקָב, שהדם הנפלט יוצא דרך הנקבים אל מחוץ
110 לכלי, אבל אם ימלח בכלי שאינו מנוקב יתאסף הדם בכלי עם
111 הבשר, ויחזור ויבלע בו.

112 הגמרא מפרשת האם יש חשש שנפלט דם ונבלע מחתיכה לחתיכה:
113 **רַב שֵׁשֶׁת מְלַח לִיָּה –** היה מולח את הבשר גְרָמָא גְרָמָא – כל חתיכה
114 בפני עצמה, ולא הניח שתי חתיכות ביחד. מקשה הגמרא: **תְּרִי מָא**
115 **מַעֲמָא לָא –** מה הטעם שלא מלח שתי חתיכות יחדיו, מְשוּם שַׁחֲשַׁשׁ
116 דְפִרְשִׁי – שנפלט דם מְהָא – מחתיכה זו ויָקַלַע הָא – ונבלע בחתיכה

1 הגמרא מקשה על דברי רבא: וְלִיָּמָא לִיָּה – מדוע נזקק רבא להביא
2 את דברי הברייתא, היה לו לומר לרב מרי שספיקו נפשט מְדַשְׁמוּאֵל,
3 דְאָמַר שְׁמוּאֵל, מְלִיחַ – (דבר מלוח) הָרִי הוּא מְבַלֵּעַ את טעמו, כְּשֶׁם
4 שְׂרוּתָתָּא מְבַלֵּעַ טַעַם במאכל שנוגע בו, וְכַבּוּשׁ בחומוץ הָרִי הוּא
5 כְּמִבּוּשָׁל בחמוץ, שאם כבשו איסור והיתר יחדיו בלע ההיתר
6 מהאיסור. וכיון שמליח אוסר כרותח, אוסר בשר הטריפה את בשר
7 השחוט, כשם שבשר כשר שנתבשל עם בשר אסור נאסר.

8 מתרצת הגמרא: אִי – אם היה פושט לו מְדַשְׁמוּאֵל, הָיָה אֲמִינָא –
9 הייתי יכול לומר, הֲנִי מִיָּלִי – דברי שמואל לא נאמרו אלא לענין
10 דְמָן, ובאופן שהדם מונח עם הבשר הכשר בכלי אחד, כגון שמלח
11 בכלי שאינו מנוקב, שמתוך שמליח כרותח נבלע הדם בבשר ואסרו,
12 אֲבָל לענין צִיּוֹן וְרוֹמְבָן לָא אמר שמואל שאוסרים על ידי מליחה,
13 ואפשר שאינם אלא זיעה בעלמא, ואף אם יבלעו בבשר הכשר לא
14 יאסרוהו, קְמַשְׁמַע לָן – לכן הביא רבא את דברי הברייתא,
15 להשמיענו שציר ורטוב של איסור שנבלעו בבשר כשר אסרוהו.

16 הגמרא מקשה מברייתא על דברי רבא: מִיָּתִיבִי – הקשו בני הישיבה,
17 שנינו בברייתא, דְּגַן מְהוּר שְׁמֻלְחוֹ עִם דְּגַן טָמֵא, מוֹתֵר, ואין חוששים
18 שמא בלע הטהור מהטמא. מָאִי לָא – האם אין הברייתא עוסקת
19 באופן שְׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן מְלוּחִין, ואף על פי כן לא נאסר הטהור, ובדאי
20 הטעם הוא מפני שחתיכה הטרודה לפלוט דם אינה בולעת אפילו
21 ציר, וקשה על דברי רבא שאסר את בשר השחוטתה מפני שנבלע בו
22 ציר בשעת מליחה.

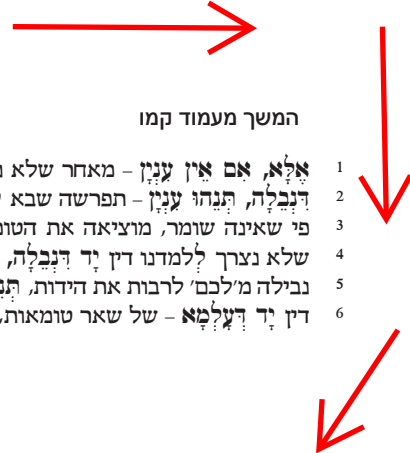
23 מתרצת הגמרא: לָא, בברייתא לא מדובר שהיו שניהם מלוחים, אלא
24 כְּגוֹן שְׁהָיָה רק הטהור מְלִיחַ, וְהַטָּמֵא היה תַּפֵּל – ללא מלח, וכלל
25 לא נפלט ציר מהטמא, מפני שרק המלוח פולט את דמו וצירו ולא
26 התפל, ואין סיבה לאסור את המליח. אבל כשנמלחו בשר טריפה
27 ושחוטתה יחדיו, הציר הנפלט מהטריפה נוח להבלע בשחוטתה אפילו
28 בשעה שהיא טרודה לפלוט את דמה, ואסורה.

29 חזרת הגמרא ומקשה: וְהָא מְדַקְדְּקֵי סִיפָא – והרי מתוך ששינוי
30 בהמשך הברייתא (אֲבָל אִם היה מהור מליח וטמא תפל) [הָיָה
31 הטהור מְלִיחַ וְהַטָּמֵא תַּפֵּל, הטהור מוֹתֵר], מְכַלְל – משמע מכך,
32 דְרִישָׁא ששינוי בה סתם 'דג טהור שמלחו עם דג טמא מותר',
33 בְּשֵׁשְׁנֵיהֶם מְלוּחִין עִקְוִין – מדובר אפילו כשהיו שני הדגים
34 מלוחים, ואף על פי כן אין הטמא אוסר את הטהור, מפני שבשעה
35 שהטהור טרוד בפליטה אינו בולע, ולא כדברי רבא הסובר שבשר
36 בולע ציר אף כשטרוד לפלוט.

37 מתרצת הגמרא: אל תדייק מהסיפא שהרישא עוסקת בששניהם
38 מלוחים, אלא פְּרוּשֵׁי קָא מְפָרְשׁ – הסיפא מפרשת את הרישא,
39 שברישא שינוי 'דג מְהוּר שְׁמֻלְחוֹ עִם דְּגַן טָמֵא מוֹתֵר', ומפרשת
40 הסיפא, בְּיַצֵּר אמרו שהטהור מותר, כגון שְׁהָיָה הטהור מְלִיחַ
41 וְהַטָּמֵא תַּפֵּל, שהטמא אינו מפליט ציר, אבל אם היו שניהם מלוחים,
42 נאסר הטהור מפליטת ציר הטמא, כדברי רבא.

43 הגמרא מוכיחה שפירוש הברייתא כדברי רבא: **דָּא סְלָקָא דְעֵתָא** –
44 כך גם מסתבר, שהסיפא היא פירוש של הרישא, **דָּא סְלָקָא דְעֵתָא** –
45 שאם היה עולה על דעתך לפרש את הרישא כששניהם מְלוּחִים,
46 ואף על פי כן אין הטהור נאסר, הַשְׁתָּא – יש לתמוה מעתה, לאיזה
47 צורך נשנתה הסיפא, והלא הדברים קל וחומר, ומה כאשר שְׁנֵיהֶם
48 מְלוּחִים, שהטמא פולט ציר, אף על פי כן שְׂרִי – הטהור מותר, כאשר
49 הטהור מְלִיחַ וְטָמֵא תַּפֵּל, שהטמא אינו פולט ציר, מִיָּבִיעָא – וכי יש
50 צורך להשמיע שהטהור מותר. אלא בודאי הסיפא מפרשת את
51 הרישא, שדווקא כשהטמא תפל מותר, אבל כששניהם מלוחים נאסר
52 הטהור מציר הטמא, כדברי רבא.

53 דוחה הגמרא את הראיה: אִי מְשוּם הָא לָא אִירִיא – אם זו ההוכחה,
54 אין היא מוכרחת, וניתן לדחותה ולפרש את הרישא כששניהם
55 מלוחים, ואף על פי כן הַנָּא סִיפָא – שנה התנא בסיפא שטמא תפל
56 אינו אוסר, כדי לְגַלְלוֹי רִישָׁא – לגלות את פירושה של הרישא, דְלֹא
57 תִּיָּמָא – שלא תטעה לומר שהרישא מדברת דווקא כשהיה הטהור
58 מְלִיחַ וְטָמֵא תַּפֵּל, אֲבָל אִילוּ הָיוּ שְׁנֵיהֶם מְלוּחִין, אֲסוּר מפני הציר

המשך מעמוד קמו

1 אֵלָא, אַם אֵין עֵינִין – מאחר שלא נצרך 'טמא' ללמדנו דין שׁוֹמֵר
 2 דְּנִבְלָה, תְּנֵהוּ עֵינִין – תפרשה שבא ללמדנו דין יד דְּנִבְלָה, שאף על
 3 פי שאינה שומר, מוציאה את הטומאה, וְאִם אֵינִי עֵינִין – ומאחר
 4 שלא נצרך ללמדנו דין יד דְּנִבְלָה, שהרי כבר למדנו דין ידות אצל
 5 נבילה מ'מלכ' לרבות את הידות, תְּנֵהוּ עֵינִין – תפרשה שבא ללמדנו
 6 דין יד דְּעֵלְמָא – של שאר טומאות, ולא נצרך הפסוק ללמדנו שיש

קמו

7 דין יד להוציא את הטומאה, שהרי דין יד להוציא בגופם כתוב, ואם
 8 כן תפרשהו שבא ללמדנו שיש גם דין ידות להכניס את הטומאה, הרי
 9 שמצינו ש'יד יכולה להוציא את הטומאה, וש'יד יכולה להכניס את
 10 הטומאה, וְאִם כן דין שׁוֹמֵר שכתבה התורה, מיותר הוא ללמדנו
 11 ששומר מועיל אפילו לַצָּרֶף עם האוכל להשלימו לשיעור כביצה
 12 לטמא טומאת אוכלים.

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' א

1 השניה, אם כן הַד נָמִי – גם בחתיכה אחת יחושש שמא פְּרִישׁ – נפלט
 2 דם מְהַיֵּא גִיטָא – מצד זה של החתיכה וּפְלֵעַ הָאֵי גִיטָא – ונבלע
 3 בצידה השני. ולחשש זה ודאי אין חוששים, שאם לא כן אין אפשרות
 4 להתיר בשר במליחה, ואם כן מדוע חשש רב ששת למלוח שתי
 5 חתיכות ביחד. מסיקה הגמרא: אֵלָא לֹא שָׁנְאָא – אין חילוק בין מליחת
 6 חתיכה אחת למליחת כמה חתיכות ביחד, וכשם שאחת מותרת, מפני
 7 שבשעה שטורדה לפלוט אינה בולעת, כך מותר למלוח גם כמה
 8 חתיכות ביחד.

9 הגמרא מביאה דין נוסף בשם שמואל, ששייך לענין בליעת דם
 10 בבשר: אִמֵר שְׁמוּאֵל מְשֻׁם רַבִּי חֵיָא, קצב הַשׁוֹבֵר את מִפְרָקְתָּהּ –
 11 עצם הצואר שֶׁל בְּהֵמָה לאחר שחיטתה, קוֹדֵם שְׁתַּצַּא נִפְשָׁה, הָרִי
 12 זֶה מְכַבֵּיד אֶת הַבֶּשֶׂר – הוא גורם שבשר הבהמה יהיה כבד, מפני
 13 שכל בהמה נאנחת לאחר שחיטתה, ואנחה זו גורמת לדם לצאת דרך
 14 בית השחיטה, אך כששובר את מפרקתה לאחר השחיטה, מתוך
 15 צערה אין לה כח להתאנח ואין דמה יוצא אלא נבלע באברים
 16 ומכבידם. וְעַל כֵּן הוּא גִזְוֵל אֶת הַבְּרִיּוֹת, כשמוכר להם אחר כך את
 17 הבשר במשקל, מפני שכובדו של הבשר הוא מחמת הדם שנבלע בו,
 18 ונמצא שמכר להם דם במחיר בשר. וּמְבַלֵּיעַ הוּא את הַדָּם בְּאֲבָרִים
 19 על ידי שביירת המפרקת.

20 הגמרא מסתפקת בביאור דברי רבי חייה: אֵיבְעִינָא לָהּוּ – הסתפקו בני
 21 הישיבה, הֵיכִי קָאָמֵר – כיצד התכוון רבי חייה לומר, האם כוונתו
 22 שאינו עובר אלא איסור אחד שמְכַבֵּיד אֶת הַבֶּשֶׂר וְגִזְוֵל בִּכְךָ אֶת
 23 הַבְּרִיּוֹת, והטעם שיש בזה איסור גול הוא מְשֻׁם דְּמַבְלִיעַ על ידי
 24 שביירת המפרקת את הַדָּם בְּאֲבָרִים. ואם כך כוונתו, יהיה משמע
 25 דְּהָא לְדִידֵיהּ – אם אינו מוכר את הבשר אלא אוכלו בעצמו, שְׁפִיר
 26 דְּמֵי, ואין איסור בדבר. אוּ דִלְמָא – או שמא כוונת רבי חייה לומר
 27 שעובר בשביירת המפרקת שני איסורים, איסור גזל מפני שמכביד את
 28 הבשר, ואיסור דם משום שמבליע את הדם באברים ושוב אינו יוצא
 29 על ידי מליחה. ולפי פירוש זה, לְדִידֵיהּ – אם ירצה לאכול את
 30 הבהמה בעצמו, נָמִי – גם כן אִסוּר לו לשבור את מפרקתה קודם
 31 שתצא נפשה, כדי שלא יעבור על איסור אכילת דם. מסיימת
 32 הגמרא: תִּיקוּ – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.

משנה

33 המשנה מבארת את דין המעלה עוף וגבינה על שולחן אחד: הַמַּעֲלָה
 34 אֶת הָעוֹף עִם הַגְּבִינָה עַל הַשֻּׁלְחָן, אף שעבר על דברי חכמים (לעיל
 35 ק) שגורו שלא להעלותם על השולחן כאחד, מכל מקום אֵינִי עוֹבֵר
 36 בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל 'לא תבשל גְּדֵי בְּחֵלֶב אֲמוֹ' (דברים יא כא), שאין איסור
 37 מהתורה רק באכילה, בישול והנאה.

גמרא

38
 39
 40 בשר עוף בחלב, לדעת חכמים איסורו מהתורה, ולדעת רבי עקיבא

41 איסורו מדרבנן (משנה להלן). הגמרא מקשה ממשנתנו על רבי
 42 עקיבא: ממשנתנו משמע שהמעלה עוף וגבינה על השולחן הוא
 43 שאינו עובר בלא תעשה, הָא אֹכְלוּ – אבל האוכל עוף וגבינה עוֹבֵר
 44 בְּלֹא תַעֲשֶׂה. שואלת הגמרא: שָׁמַע מִיָּנָה – וכי נלמד מכאן שְׁפִיר
 45 עוֹף בְּחֵלֶב איסורו מִדְּאֻרְיִיתָא, שלא כדעת רבי עקיבא.
 46 מיישבת הגמרא את המשנה כשיטת רבי עקיבא: אין לדייק כן מן
 47 המשנה, רק אִימָא – אמור ופרש שכונת המשנה לומר שהמעלה אֶת
 48 הָעוֹף עִם הַגְּבִינָה עַל הַשֻּׁלְחָן לעולם אֵינִי בָא לְיַדֵּי לֹא תַעֲשֶׂה,
 49 כיון שגם אם ישכח ויאכל את העוף עם הגבינה כאחד לא יעבור על
 50 לא תעשה, וכדעת רבי עקיבא.

משנה

51 המשנה מבארת איזה מין בשר אסור מן התורה לבשלו בחלב, ואיזהו
 52 אסור רק מדרבנן: בְּשֵׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה וכן בשר חיה ועוף בְּחֵלֶב
 53 בְּהֵמָה טְהוֹרָה, אִסוּר מן התורה לְבִשְׁל יַחֲדוּ, וְאִם התבשל אִסוּר
 54 בְּהֵנָא, וכל שכן שאסור באכילה. אבל בְּשֵׁר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֵלֶב
 55 בְּהֵמָה טְמֵאָה, וכן בְּשֵׁר בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה, אינם
 56 אסורים באיסור בשר בחלב, ולכן מותר לְבִשְׁל וּמוֹתֵר בְּהֵנָא.

57 רַבִּי עֲקִיבָא חוֹלֵק על חכמים ואומר, חֵיה וְעוֹף אֵינִם אסורים מן
 58 הַתּוֹרָה אלא מדרבנן, שְׁנַאֲמַר (שמות כג ט) 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלֶב
 59 אֲמוֹ', ותיבת 'גדי' באה ללמד שדווקא גדי אסור ולא דבר אחר.
 60 ונכפל פסוק זה בתורה שֶׁשֶׁל פְּעֻמִּים למעט, פְּרָט לְחֵיה, שלענין
 61 בשר בחלב חיה אינה בכלל בהמה, ופרט לְעוֹף שאינו בכלל 'גדי',
 62 ופרט לְבְּהֵמָה טְמֵאָה שאינה טהורה כגדי.

63 דעה שלישית: רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אומר, נאמר 'לא תבשל גדי, מנין
 64 שאף כל בהמה טהורה וחיה נאסרו, שְׁנַאֲמַר (שם) 'לֹא תֹאכְלוּ כָל
 65 נְבִלָה' ובהמשך אותו פסוק נֹאמֵר 'לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בְּחֵלֶב אֲמוֹ'. הוקש
 66 איסור נבילה לאיסור בשר בחלב, ללמד אֶת שְׁאִסוּר מְשֻׁם נְבִלָה
 67 אִסוּר לְבִשְׁל בְּחֵלֶב, ולרבות כל בהמה טהורה וחיה, שהרי נבלתם
 68 אסורה. אם כן עוֹף שְׁאִסוּר מְשֻׁם נְבִלָה יִבּוֹל יְהֵא גם הוא אִסוּר
 69 לְבִשְׁל בְּחֵלֶב, תְּלַמּוּד לֹאמַר 'בְּחֵלֶב אֲמוֹ', דווקא בהמה וחיה שיש
 70 להם חלב אם אסורים, יִצָּא עוֹף שְׁאִין לוֹ חֵלֶב אִם שמתור לבשלו
 71 בחלב.

גמרא

72
 73 התבאר במשנה שאסור לבשל בהמה טהורה בחלב מן התורה.
 74 הגמרא מבררת את מקור דין זה: מִנָּא הֵנִי מִילֵי – מהיכן למדנו שכל
 75 בהמה טהורה אסור לבשלה בחלב, והלא לא נאמר בפסוק רק 'לא
 76 תבשל גדי' בְּחֵלֶב אֲמוֹ. אִמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִמֵר קָרָא (בראשית לח ב)
 77 'וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת גְּדֵי הָעֵיזִים,

59 פסוק אחד שנצרך ללמוד את עיקר איסור בשר בחלב, כל שאר דינים
 60 אלו אינם צריכים לימוד, פשו להו תרי – נשאר שני פסוקים
 61 מיותרים, חד – פסוק אחד בא לרבות את השליל, וחד למעוטי
 62 בהמה טמאה.
 63 מקשה הגמרא: וכי אכן כבר שמואל איסור חל על איסור, והאמר
 64 שמואל משום רבי אלעזר, מנין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה
 65 שאינו פחית מיתה בידי שמים כדן כהן טמא האוכל תרומה
 66 טהורה, שנאמר בציווי התורה לכהנים שלא יאכלו תרומה טהורה
 67 בטומאת הגוף ויטמאוהו (ויקרא כב ט) 'ומתו בו כי יחללוהו, ויש לדייק,
 68 דוקא באופן זה שהתרומה מתחללת על ידי אכילת הטמא, עונשו
 69 במיתה, פרט לזו – לאוכל תרומה טמאה, שהתרומה מחוללת
 70 ועומדת מחמת טומאתה, שאין עונשו במיתה. אם כן מבואר שדעת
 71 שמואל שאין איסור חל על איסור, שהרי אין איסור אכילת תרומה
 72 טהורה בטומאת הגוף שעונשו במיתה חל על איסור אכילת תרומה
 73 טמאה, ואיך העמידה הגמרא שדעת שמואל שאיסור חל על איסור.
 74 מתרצת הגמרא: איבעית אימא, בעלמא – בכל התורה כולה סובר
 75 שמואל שאיסור חל על איסור, ושאני התם – ושונה הדין באיסור
 76 אכילת תרומה טמאה בטומאת הגוף, דמיטע רחמנא 'מתו בו כי
 77 יחלוהו, שרק באופן שהתרומה מתחללת באכילתו חייב מיתה,
 78 ולא באופן שהתרומה מחוללת ועומדת מחמת טומאתה. תירוץ נוסף:
 79 ואיבעית אימא, בעלמא קסבר שמואל אין איסור חל על איסור,
 80 ושאני הקא – בבשר בחלב, דרבי רחמנא 'גדי' – שלמדנו מיתור
 81 'גדי' שאיסור בשר בחלב חל על איסור חלב ונבילה. תירוץ נוסף:
 82 ואיבעית אימא, הא דידיה – מה שאמר שמואל שבבשר בחלב
 83 איסור חל על איסור זו היא דעתו שלו, הא דרבייה – ומה שאמר
 84 שבתרומה טמאה בטומאת הגוף אין איסור חל על איסור זוהי דעת
 85 רבי אלעזר שאמר שמואל בשמו.
 86 הגמרא מסתפקת בדין המבשל בחלב גדי שלא ילדה מעולם: בעא
 87 מיניה רב אחדבוי בר אמי מרב, המבשל בשר בחלב גדי שלא
 88 הניקה, דהיינו שלא ילדה מעולם, אבל קרובה היא ללידה ויש לה
 89 חלב, מהו הדין, האם מדייקים מ'בחלב אמו' שרק בהמה שהיא כבר
 90 אם חלבה אסור מן התורה בבישול עם בשר או לא. אמר ליה רב,
 91 מדאיצטריקא לשמואל למימר – למעט בחלב אמו ולא בחלב
 92 זכר, יש לדייק, זכר הוא דלא אתי לכלל אם – שרק זכר אין בחלבו
 93 איסור בבישול עם בשר, כיון שזכר לא יבוא לעולם לכלל אם, אבל
 94 האי – גדי שלא הניקה, פין דבא לכלל אם – כיון שבעתיד תבוא
 95 היא לכלל אם, חלבה אסור בבישול עם בשר.
 96 הגמרא מביאה מחלוקת בדין המבשל חלב בחלב ואכלו: אתמר,
 97 המבשל חלב בחלב ואכלו, והתרו בו משום בשר בחלב ולא משום
 98 חלב, נחלקו בדין זה רבי אמי ורבי אסי. חד אמר לוקה, וחד אמר
 99 אינו לוקה.
 100 מבררת הגמרא: לימא בהא קמיפליגי – האם נאמר שבכך נחלקו,
 101 דמאן דאמר לוקה, טעמו משום דקסבר איסור חל על איסור,
 102 ואיסור בשר בחלב חל על איסור חלב, ועבר על שני האיסורים,
 103 ומועיל מה שהתרו בו על כך, ולוקה. ומאן דאמר אינו לוקה, טעמו
 104 משום דקסבר אין איסור חל על איסור, ואיסור בשר בחלב לא חל,
 105 ולא מועיל מה שהתרו בו על כך, ואינו לוקה.
 106 דוחה הגמרא: לא נחלקו בזה, אלא דבולי עלמא – לדעת שניהם אין
 107 איסור חל על איסור, ולפיכך אאכילה דבולי עלמא לא פליגי דלא
 108 לן – האוכל חלב שהתבשל בחלב לדעת שניהם אינו לוקה, כיון
 109 שאין איסור בשר בחלב חל על איסור חלב, כי פליגי אבשול –
 110 ונחלקו רק לענין המבשל חלב בחלב, שאין זה איסור על איסור,
 111 שהרי אין איסור בבישול רק בבשר בחלב ולא בחלב. וביתור,
 112 מחלוקתם כך הוא. מאן דאמר לוקה טעמו משום שחד איסורא הוא
 113 – שבבישול זה אינו עובר רק על איסור בשר בחלב, ואין כאן אלא
 114 איסור אחד, ולכן לוקה. ומאן דאמר אינו לוקה טעמו משום
 115 שלקהי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול – משום כך נכתב
 116 בתורה איסור אכילת בשר בחלב בלשון 'לא תבשל',

1 ויש ללמוד ממה שהוצרכה התורה לפרש כאן שכונתה ל'גדי'
 2 עזים, הא כל מקום שנאמר בתורה גדי סתם ולא פירשה כן, וכגון
 3 'לא תבשל גדי' האמור בבשר בחלב, אפילו פרה ורחל וכל בהמה
 4 טהורה במשמע.
 5 שואלת הגמרא: ולילף מיניה – ונלמד בגזירה שזה מגדי העזים
 6 האמור אצל יהודה ל'גדי' סתם האמור בבשר בחלב, שגם בזה
 7 הכוונה לגדי עזים. עונה הגמרא: אין ללמוד כן, שכן פתיב קרא
 8 אחרינא (בראשית כו טז), 'ואת ערת גדי העזים הלבשה על ידיו, ויש
 9 ללמוד, דוקא כאן 'גדי העזים', הא כל מקום שנאמר גדי סתם,
 10 אפילו פרה ורחל במשמע.
 11 שואלת הגמרא: ולילף מיניה – עדיין יש לך ללמוד גם מפסוק זה
 12 בגזירה שזה שכל 'גדי' בתורה 'גדי עזים' הוא. עונה הגמרא: מאחר
 13 שכתבה התורה 'גדי עזים' בשני מקומות, הווי להו שני פתובין
 14 הפאין פאחד – הרי אלו שני פסוקים ששניהם מלמדים דבר אחד
 15 ושכונת התורה לגדי עזים דוקא, והכלל הוא שכל שני פתובים
 16 הפאים פאחד אין מלמדן לכל התורה כולה.
 17 שואלת הגמרא: הניקא למאן דאמר שני כתובים הבאים כאחד אין
 18 מלמדן, אלא למאן דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדן, מאי
 19 אימא למימר – מדוע לא נלמד מפסוקים אלו שכל 'גדי' בתורה 'גדי'
 20 עזים' הוא.
 21 עונה הגמרא: תרי מיטעי פתיבי, עזים העזים – בשני פסוקים אלו
 22 נכתבה ה"א יתירה בתיבת 'גדי העזים', למעט שדוקא באלו כוונת
 23 התורה לגדי עזים, ואין ללמוד מהם לכל התורה כולה.
 24 הפסוק 'לא תבשל גדי בחלב אמו' נכפל בתורה שלש פעמים (שמות כג
 25 יט, שם לד כו, דברים יד כא), ושמואל דורש יתור תיבת 'גדי' ותיבת 'בחלב'
 26 אמו' שלש פעמים: אמר שמואל, מיתור תיבת 'גדי' שלש פעמים יש
 27 לדרוש, 'גדי' אחד לרבות את החלב, ו'גדי' שני לרבות את המתה
 28 – שהמבשל חלב או בשר נבילה בחלב ואכלו, עובר באכילתו על
 29 איסור חלב או נבילה, ונוסף עליו גם איסור בשר בחלב. ו'גדי' שלישי
 30 לרבות את השליל – שהמבשל עובר שנמצא במעי בהמה שנשחטה
 31 ועדיין לא נגמרה ברייתו בחלב ואכלו, דינו כבשר גמור ועובר על
 32 האכילה והבישול. וכן יש לדרוש מיתור תיבת 'גדי' שלש פעמים
 33 למעט כך, 'גדי' להוציא את הקם – המבשל דם בחלב ואכלו, וכן
 34 'גדי' להוציא את השליא – המבשל את השליה והיינו כמין לבוש
 35 העוטף את הולד בהיותו במעי אמו בחלב, וכן 'גדי' להוציא את
 36 הפמאה – המבשל בשר בהמה טמאה אפילו בחלב טהורה, בכל אלו
 37 אינו עובר משום בשר בחלב.
 38 ומיתור תיבות 'בחלב אמו' יש למעט כך, 'בחלב אמו' ולא בחלב
 39 זכר – המבשל בשר בחלב עז וזכר ואכלו, וכן 'בחלב אמו' ולא בחלב
 40 שהושה – המבשל בחלב שהוציאו מבהמה שנשחטה ואכלו, וכן
 41 'בחלב אמו' ולא בחלב טמאה – המבשל אפילו בשר בהמה טהורה
 42 בחלב בהמה טמאה והאכלו, בכל אלו אינו עובר משום בשר בחלב.
 43 מקשה הגמרא: הא תלתא 'גדי' פתיבי – הרי רק שלש פעמים נכתב
 44 'גדי' בתורה, ואנן שיתא דרשינן – ושמואל היאך דרש 'גדי' שש
 45 דרשות. מתרצת הגמרא: אכן שמואל למד מהדרשות רק שלשה
 46 דינים, ואילו לשאר הדינים לא היה צריך דרשה, משום דקסבר
 47 שמואל, איסור חל על איסור – דבר שהיה אסור משום איסור אחד
 48 ונוסף עליו איסור נוסף, הרי הוא נאסר אף משום האיסור הנוסף.
 49 וממילא אין צריך פסוק מיוחד לרבות שהאוכל חלב או נבילה
 50 שהתבשלו בחלב, עובר משום שניהם, שכן איסור בשר בחלב חל על
 51 איסורים אלו, ולפיכך איסור חלב ומתה מתד קרא נפקי – יש
 52 ללמוד את הדין שחלב או נבילה שהתבשלו בחלב אסורים אף משום
 53 בשר בחלב מגזי' שנאמר בפסוק אחד, דהיינו שפסוק זה משמיענו
 54 את עיקר איסור בשר בחלב, ובכלל זה גם האוכל חלב או נבילה
 55 שהתבשלו בחלב, שהרי איסור חל על איסור. וכן דם נמי – גם למעט
 56 דם אין צריך לימוד, שהרי לאו גדי הוא – הדם אינו נחשב כחלק
 57 מהגדי. וכן שליא נמי פירשא בעלמא הוא – הפרשה בעלמא היא,
 58 ואין זה חלק מהבהמה, ולא נאסרה כשנכתב 'גדי'. ומאחר שמלבד